

RMT blir SWERMA

av Gustaf Hamilton

Gustaf Hamilton
gustaf.ha@telia.com

Efter nästan 30 år av idog verksamhet förändras nu den intresseorganisation, som lagt sig vinn om riskhanteringsens vidareutveckling här i landet. "Risk Management Teknik" blir "Swedish Risk Management Association".

Om detta skriver Gustaf Hamilton, som blev vår förste risk manager på 70-talet.

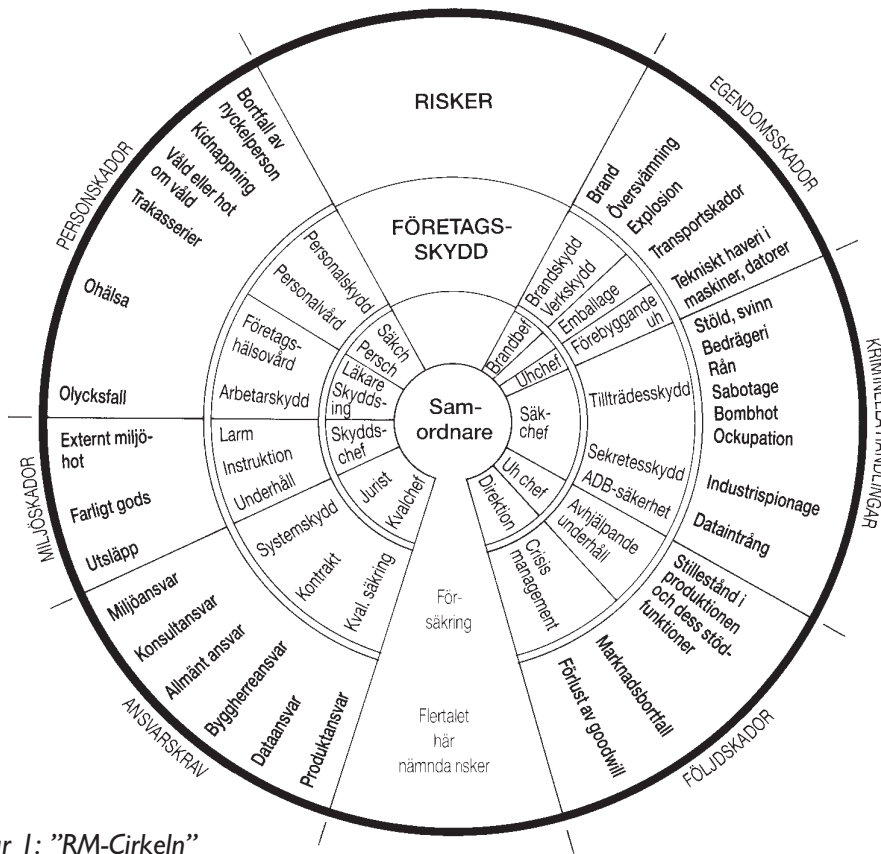
Gruppen "Risk Management Teknik" (RMT) bildades 1974 med uppgift att driva riskhantering inom vårt näringsliv och landets kommuner. Den målsättningen har sedan gällt men under en stark föränderlighetens vind. De första åren handlade det främst om att skydda företagets egendom mot brand, stöld och bedrägeri, men snart nog blev dessa hot många fler och de blev mer sofistikerade. Datorernas intåg medförde en helt ny riskmiljö, där stölder kunde ske långt bortifrån och de interna bedrägerierna blev allt svårare att upptäcka. Stölder och tillgrepp innefattade nu också tekniska konstruktioner och värdepapper, som tidigare legat i tryggt förvar i företagets kassavalv. Vi måste skapa ett fungerande dataskydd. Miljöskyddet växte i betydelse här hemma samtidigt som vi från USA lärde oss att alla produkter måste göras garanterat säkra för sina användare. Vi har av tradition haft en bra arbetsmiljö i vårt land, men kraven på

denna har med åren blivit avgjort större och i dag är det främsta skyddsintresset i företaget och kommunen inte längre egendomen utan människan. Riskcirkeln (se nästa sida) redovisar flertalet risker som ett företag eller en kommun måste skydda sig mot. Den anger också hur detta i princip kan ske.

Risk managerns arbetsuppgifter har sålunda blivit fler och mer krävande. Han kan därför inte längre ensam svara för alla de många riskområden, som ingår i cirkeln. Hans uppgift har därför i stället blivit mer övergripande, där det gäller att kartlägga och ana-

---

Gustaf Hamilton startade sin bana som artilleriofficer. Var under åren 1956-59 anställd av kejsare Haile Selassie som chef för hans militära underrättelse-tjänst. Var 1963-68 svensk militärattaché i Wien. Blev 1973 Sveriges förste risk manager och då i "Statsföretag" och det som senare blev "Procordia". Som pensionär har han arbetat som konsult inom Risk Management. Han är författare till tre böcker i detta ämne.

Figur 1: "RM-Cirkeln"

lysera företagets eller kommunens totala risk-bild och se till att varje större risk har en egen skyddsansvarig.

Risk managerns samlade kunskap om risk-miljön innebar något nytt, som den verkstäl-lande ledningen snart nog tog till sig under periodiskt återkommande föredragningar, som avslutades med en prognos för riskmiljöns fortsatta utveckling. På längre sikt ville man veta vad som kunde hota företagets existens. Vid köp av nya företag eller vid fusionering med något annat företag behövdes information om tillståndet och riskerna i det nya företaget. ABBs asbestproblem efter uppköpet av Com-bustion Engineering må belysa problemställ-ningen. Risk managerns redovisningar över hotbilden var ett välkommet inslag vid styrelse-

mötena. De kompletterades lämpligen med en årsredovisning över RM-utfallet, varvid resul-taträkningen presenterades som en jämförelse mellan de kostnader för premier och själv-risker som koncernföretagen skulle ha haft om de själva vart och ett för sig hade upphand-lat sina försäkringar och vad som verkligen hade betalats med den gemensamma koncern-försäkring som risk managern svarat för.

Risk managern blev också välsedd hos för-säkringsgivarna, inte bara för att han vanligen representerade en stor kund utan därför att denna kund med sitt RM-system alltid hade en god kontroll över sina risker. Årsredovis-ningarna från ett år till ett annat gav också en belysande bild av riskutvecklingen i företaget eller kommunen.

Inom Sveriges Industriförbund bildades en intresseförening, kallad SIRF (Sveriges Industriförbunds Risk- och Försäkringsgrupp), samtidigt som vi bildade RMT. SIRF tog till sin uppgift att bryta det rådande försäkringsoligopolet och startade i detta syfte förhandlingar med försäkringsbolagens servicebolag, som efter någon tid gav önskat resultat. De två föreningarna kompletterades varandra på ett bra sätt i det att RMT huvudsakligen svarade för riskanalys och förebyggande arbete, SIRF sålunda för försäkring. Namnen på föreningarna angav skillnaden i inriktning och SIRF hade ett starkt stöd i SI under det att RMT hade ett motsvarande stöd i SAF.

RMT hade redan tidigt tagit kontakt med SAF och dess beredskapsbyrå, som efter krigets slut inte längre hade någon meningsfull uppgift och i det läget gärna tog upp risk management på sin agenda. Genom en bättre riskhantering ville man medverka till att öka sina medlemmars lönsamhet. "Näringslivets säkerhetsdelegation" tillkom och blev ett forum för RM-frågor. Nu startade också den RM-utbildning, som sedan dess bedrivits årligen i SAFs regi. För att underlätta studieverksamheten bidrog jag själv med tre böcker, av vilka den första hette "Risk Management – vad är det?", den andra "Detta är Risk Management" – jag hade uppenbarligen själv funnit ett svar på min egen fråga – och den tredje fick benämningen "Risk Management 2000".

Nordiskt samarbete

RMT hade från början bildats för att inom en liten krets sakkunniga driva RM framåt. Vid våra sammanträden utbyttes erfarenheter, dryftades nya risker och hot och hur dessa skulle mötas. Sammanträdena förlades ofta till något företag för att vi skulle på plats ta del av gjorda erfarenheter. Under de första åren hölls konferenser på ett flertal platser för att sprida kunskap om RM, men vi tog också kontakt med våra nordiska grannländer för att plante-

ra RM även där. Finnar och norrmän kom snabbt med och ett bra samarbete utvecklades med dem, under det att danskarna var något mer svårövertalade.

För att ge denna kontaktverksamhet i och utom landet önskvärd stadga ordnades fr.o.m. 1982 vartannat år ett s.k. "NordRM" med början i Stockholm och därefter i de andra huvudstäderna i löpande följd. Under varje sådan konferens utdelades ett särskilt stipendium till någon inom Norden, som ansågs ha vidareutvecklat risk management på ett förtjänstfullt sätt.

RM i kommuner och näringsliv

Och så har RM blivit vad det är i dag både inom kommuner, landsting och näringsliv. Kommunen i Göteborg må tjäna som exempel på vad som har hänt på kommunnivå. RMT hade inbjudits dit för att göra en presentation av RM och detta ledde till bildandet av försäkringsbolaget "Göta Lejon" på captive-basis. Under bolagets ledning genomfördes ett omfattande skyddsarbete, som främst inriktades på de många anlagda skolbränderna. "Göta Lejon" blev på detta sätt inte bara en ekonomisk tillgång för kommunen utan också en väsentlig anledning till att kommunens omfattande skador väsentligen kunde reduceras. Mannen bakom detta arbete var Stig Pehrson.

Sina största framgångar har dock RM vunnit inom vårt näringsliv. Låt oss ta som exempel Avesta Sheffield AB med sin modell för riskstyrning "ARM" (Avesta RM), som utgick från att företagets ledning måste ta sitt ansvar också för skador och förluster. "ARM" efterföljdes snart av "IRMA" (Integrated RM Analysis), som innebar att varje risk kunde kostnadsberäknas, vilket i sin tur gav företagsledningen möjlighet att göra en kalkyl på hur en tänkbar skada skulle påverka koncernens årsresultat. Risk managern bakom detta var Ingemar Grahn.

Under de år som gått har den svenska försäkringsbranschen undergått mycket stora förändringar och sakförsäkring kan i dag köpas endast i fyra bolag, av vilka LF-gruppen och If dominerar marknaden. Skandiakoncernen ägnar sig numera endast åt livförsäkring liksom huvuddelen av det gamla Trygg-Hansa, dessa våra tidigare stöttepelare i svensk företagsförsäkring. Skadeprocenten är generellt sett mycket hög, med bästa resultat för LF-gruppen, vilket kan förklaras med gruppens satsning på den skadeförebyggande verksamheten med inte mindre än 75 specialister, en anmärkningsvärt hög siffra inom ett direktförsäkringsbolag. Den krympande svenska företagsförsäkringen torde ha sin förklaring i att både stora koncerner och stora kommuner numera förfogar över egna captives, men förvånande är det likväl att Zürich och andra utländska bolag endast täcker 6% av den svenska marknaden. Denna är uppenbarligen inte längre lönsam och därmed inte intressant ens för de internationella bolagen.

Tre decenniers verksamhet

Risker är allt som kan äventyra övergripande mål och resultat inom en organisation. Ingen del av samhället är förskonad, vilket innebär att alla behöver en fungerande riskhantering för att vi också i framtiden skall kunna räkna med en ökad tillväxt i näringslivet och därmed en vidareutveckling av vårt välstånd. Det är mot den bakgrunden, som RMT har försökt verka. Under de nästan tre decennier som vi funnits, har riskhantering som begrepp vidgats till att omspänna i stort sett alla aktiviteter i samhället. Varje företags- och kommunledning måste därför fortlöpande ha en helhetsyn över sin riskmiljö. Nya och mer individuellt anpassade former av företagsförsäkring har samtidigt underlättat arbetet för den, som har ansvaret för denna.

Vårt beroende av vår omvärld ökar hela

tiden. Sverige är medlem av EU och står, när detta skrivs, inför ett EMU-val. Ekonomiskt och tekniskt blir vi för varje år mer och mer beroende av den internationella utvecklingen, oberoende av hur det valet utfaller. Utländska intressenter köpte år 2002 svenska företag för ca 100 mdr kr och svenska företag köpte upp utländska för ungefär samma belopp. En tilltagande globalisering ställer större krav på internationell samordning också av RM-verksamheten. Längre var svenskarna ledande i Norden då det gällde RM, men har nu kommit på efterkälken, vilket visar att våra relationer till och kontakter med dem, som driver RM i vår omvärld inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. En orsak kan vara att vi saknar anknytning till någon internationell organisation. Sverige är ett av de få länder, som inte är anslutet till "FERMA", den europeiska organisationen för riskhantering.

Vi tror att RMT har löst sin uppgift så som den förelades oss, då vi startade verksamheten. Sedan 1974 har 55 personer deltagit som medlemmar och de har sammanträtt 118 gånger. Allt har emellertid sin tid. Under de senaste åren har vi märkt att intresset för RMT börjat svalna och att vår grupp om ett tjugotal utvalda var för liten för att göra sig hörd. Något av en förnyelse måste till. Så nu börjar vi om från början, öppnar dörrarna för alla dem som vill vara med, ansluter oss till "FERMA" och väljer ett nytt namn, som står i god samklang med det som vi skall syssla med. Den gamla iden med NordRM kommer att leva vidare, redan i år för övrigt. Med oss skall vi ha även i fortsättningen den stämning av trevnad och nytta som utmärkte RMT.

Beslutet om RMTs nedläggning och etablerandet av "SWERMA" (Swedish Risk Management Association) träffades på sammanträdena den 5 december 2002 och den 16 januari 2003. Beslutet var enhälligt.

Vi är nu än en gång på väg mot nya djärva mål!